

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๘๙๖/๒๕๖๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก
พ.ศ. ....

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

เหตุผล

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กใช้บังคับมาเป็นเวลานาน สมควรปรับปรุงเพื่อกำหนดกระบวนการคุ้มครองเด็กให้ชัดเจน เอื้อต่อการแก้ไขสภาพปัญหาต่อพัฒนาการของเด็กที่หลากหลายและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็ว ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม โดยมีครอบครัว โรงเรียน ชุมชนเป็นแกนกลางหลักในการแก้ไขปัญหา อันจะทำให้เด็กเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ประกอบกับมาตรา ๒๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมควรส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคุ้มครองเด็กมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การคุ้มครองเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
คุ้มครองเด็ก
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๘
และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้
เพื่อให้ความคุ้มครองเด็กมีให้ตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และพัฒนาการ
และส่งเสริมให้เด็กสามารถเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและดำรงชีวิตในสังคมได้
อย่างมีความสุขทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กซึ่งไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ไม่เลี้ยงดู หรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่าง ๆ หรือเด็กซึ่งมีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กซึ่งบิดาหรือมารดาเสียชีวิต และเด็กซึ่งไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กซึ่งอยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กซึ่งอยู่ในครอบครัวยากจน เด็กซึ่งบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กซึ่งต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือการมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่น ไม่ว่าจะความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างเด็กทั่วไป ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

“เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์” หมายความว่า เด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

“เด็กซึ่งเสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กซึ่งประพฤติตนไม่สมควร เด็กซึ่งประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลซึ่งน่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน รวมถึงเด็กซึ่งเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพด้วย

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่ก็ตาม ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวทดแทน” หมายความว่า บุคคลซึ่งรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร รวมถึงครอบครัวญาติ และผู้อุปถัมภ์กาพาลาห์ตามกฎหมายอิสลาม และได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก หรือส่งผลให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด

“ความรุนแรง” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือพัฒนาการของเด็ก การทอดทิ้งหรือการปล่อยปละละเลย การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือการล่วงเกินทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือพัฒนาการ หรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี รวมถึงการกระทำโดยมิชอบทุกรูปแบบ ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“การล่วงเกินทางเพศ” หมายความว่า การกระทำต่อเด็กซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือการสัมผัสร่างกาย การแสดงอาการ การกล่าววาจา หรือการกระทำอื่นใด ซึ่งมุ่งหมายให้เด็กเข้าร่วมในกิจกรรมทางเพศ ไม่ว่าจะกระทำต่อหน้าเด็กหรือกระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่นใด

“สืบเสาะและพินิจ” หมายความว่า การค้นหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลแล้วนำมาวิเคราะห์วินิจฉัยตามหลักวิชาการทางสังคมสงเคราะห์ แพทย์ จิตวิทยา กฎหมาย และหลักวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและครอบครัวของบุคคลนั้น

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

“สถานรับเลี้ยงเด็ก” หมายความว่า สถานที่รับเลี้ยงและพัฒนาเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินหกปีบริบูรณ์ และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป ซึ่งเด็กไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับเจ้าของหรือผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าว แต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวระหว่างการสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กซึ่งจำต้องพรางจากครอบครัว ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือถาวร และมีจำนวนตั้งแต่หกคนขึ้นไป รวมถึงสถานที่ให้การศึกษา อบรม หรือฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ แก่เด็กซึ่งพึงได้รับการคุ้มครอง แต่ไม่หมายความรวมถึงวัด มัสยิด หรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ สถานศึกษา สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ตลอดจนการศึกษา แนะแนว และการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กซึ่งต้องการการบำบัดฟื้นฟูเป็นกรณีพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด

“ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็ก” หมายความว่า อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขตในเขตกรุงเทพมหานคร หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“นักสังคมสงเคราะห์” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์หรือรับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
 “พนักงานคุ้มครองเด็ก” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กในส่วนที่ได้
 ปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานคุ้มครองเด็ก

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งโดย
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล
 องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มี
 กฎหมายจัดตั้งขึ้น

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและ
 ผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด

“กรม” หมายความว่า กรมกิจการเด็กและเยาวชน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว
 ตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
 มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงสาธารณสุข รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจออก
 กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับ
 ราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
 ให้ใช้บังคับได้

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่
 เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ การคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดให้เด็กอยู่ใน
 สภาพแวดล้อมทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใดที่เด็กต้อง
 พึ่งพาอาศัยและเป็นสมาชิก ที่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็ก
 ตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และสามารถปกป้องคุ้มครองเด็กมิให้

ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือพัฒนาการ รวมทั้งให้เด็กเกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองและสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง กระบวนการหรือวิธีการคุ้มครองเด็กนอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘ เด็กต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่รอด สิทธิในการศึกษา สิทธิขั้นพื้นฐานอื่นตามรัฐธรรมนูญ และได้รับการคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็กหรือไม่ ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

มาตรา ๙ เมื่อผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กพบว่า หญิงตั้งครรภ์คนใดใช้สารเสพติดหรือสารอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและพัฒนาการของทารกในครรภ์ของหญิงผู้นั้น ให้รีบแจ้งต่อแพทย์ผู้รับฝากครรภ์ของหญิงนั้นหรือแพทย์ผู้รับผิดชอบโดยเร็ว

กรณีแพทย์ตามวรรคหนึ่งได้รับแจ้ง หรือแพทย์ตามวรรคหนึ่งหรือแพทย์อื่นมีเหตุอันควรสงสัยว่าหญิงตั้งครรภ์เสพยาเสพติดหรือสารอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและพัฒนาการของทารกในครรภ์ แพทย์อาจตรวจสุขภาพของทารกในครรภ์นั้น ในการนี้ แพทย์อาจกำหนดมาตรการทางการแพทย์ในการช่วยเหลือเยียวยาและป้องกันไม่ให้ทารกมีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ

ให้หญิงตั้งครรภ์ซึ่งได้รับการช่วยเหลือเยียวยาและป้องกันตามวรรคสอง ได้รับการสนับสนุนบริการด้านสาธารณสุขอื่นจากสถานพยาบาลของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว ให้จ่ายจากงบประมาณในการดำเนินงานเกี่ยวกับการสนับสนุนบริการด้านสาธารณสุขของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐ ในการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการ กิจกรรม หรือการกระทำใดในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งและแสดงความคิดเห็นต่อมาตรการ กิจกรรม หรือการกระทำเหล่านั้นโดยเสรี ทั้งนี้ ความคิดเห็นดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณาประกอบการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการ กิจกรรม หรือการกระทำข้างต้นตามวัยและวุฒิภาวะของเด็กนั้น

ในการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการ กิจกรรม หรือการกระทำใดตามวรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการทางกฎหมาย ทางการบริหาร และทางปกครอง เด็กมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมด้วยตนเอง หรือผ่านผู้แทนซึ่งเป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว

มาตรา ๑๑ ผู้ปกครองควรให้การเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องปกป้องคุ้มครองเด็กมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ พัฒนาการ หรือถูกระทำด้วยความรุนแรง รวมทั้งต้องให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของผู้ปกครองตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๒

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

มาตรา ๑๒ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ประกอบด้วย

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีกรมอนามัย และอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสิบคน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้งจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยาให้คำปรึกษา ด้านกฎหมาย และด้านการแพทย์ ด้านละสองคน โดยอย่างน้อยหนึ่งคนในแต่ละด้านต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีอาจแต่งตั้งข้าราชการของกรม จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการคุ้มครองเด็กต่อรัฐมนตรี เพื่อพิจารณานำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) สนับสนุนและประสานงานกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐในการให้การ
คุ้มครองเด็ก

(๓) ให้คำแนะนำต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ
เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและ
คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๕) มอบหมายให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการ
คุ้มครองเด็กจังหวัดสรุปข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์การคุ้มครองเด็ก และประเมินความก้าวหน้า
ในการคุ้มครองเด็กในรอบปีในเขตกรุงเทพมหานครหรือเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี รวมทั้งเสนอแนะ
การปรับปรุงการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กโดยภาพรวม เพื่อจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) ออกระเบียบว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหา
ผลประโยชน์ และการบริหารกองทุน โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

(๗) ออกระเบียบกำหนดกระบวนการหรือวิธีการคุ้มครองเด็ก ระเบียบว่าด้วย
แนวทางของการกระทำที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
ระเบียบว่าด้วยมาตรฐานการให้บริการคุ้มครองเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐ
ระเบียบว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กซึ่งอยู่ในความ
ปกครองดูแล ระเบียบว่าด้วยการอบรมหรือการประเมินการเป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก และระเบียบ
ว่าด้วยมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองเด็ก

(๘) ดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๔ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มา
ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธาน
กรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง
เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง
ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง
เป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน
เพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะอนุกรรมการและ
คณะทำงานด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ ให้กรมทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ โดยมี
หน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับดูแล ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงาน รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองเด็ก ให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคหรือวิชาการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็ก

(๒) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการและคณะกรรมการบริหารกองทุน

(๓) สนับสนุนและส่งเสริมเอกชนและหน่วยงานของรัฐในการร่วมกันดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๔) พัฒนาและวางมาตรการ ระบบ รูปแบบ และกระบวนการคุ้มครองเด็ก โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(๕) ส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก รวมทั้งประสานความร่วมมือกับผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความรู้ทางวิชาการหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๖) ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่าง ๆ จัดการประชุมสมัชชาอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๗) พัฒนาพนักงานคุ้มครองเด็กให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการคุ้มครองเด็ก

(๘) รวบรวม วิเคราะห์ วิจัย ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานในการคุ้มครองเด็กของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

(๙) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์การคุ้มครองเด็กและสิทธิเด็ก โดยประเมินความก้าวหน้าในการคุ้มครองเด็กในรอบปี

(๑๐) จัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานคุ้มครองเด็กในภาพรวมของประเทศเสนอต่อคณะกรรมการ

(๑๑) ดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๗ เพื่อการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ให้บริการการคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) จัดทำแผนและงบประมาณในการคุ้มครองเด็กตามสถานะการเงินการคลังของหน่วยงาน รวมทั้งขอให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดช่วยระดมทรัพยากรเพิ่มเติม

(๓) ส่งเสริมให้มีพนักงานคุ้มครองเด็กหรือนักสังคมสงเคราะห์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรเอกชน คณะบุคคล หรือบุคคล ปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะการจัดให้มีอาสาสมัครคอยช่วยเหลือและดูแลเด็กและครอบครัว

(๔) สร้างโอกาสหรือจัดให้มีโครงการหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กและครอบครัวในเขตพื้นที่ เพื่อสร้างประสบการณ์และโอกาสให้เด็กได้เติบโตและพัฒนาตามวัย รวมทั้งเอื้อต่อการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและครอบครัว

(๕) ประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสอดส่องดูแล และประเมินความเสี่ยงของสถานที่ให้บริการต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ พัฒนาการ และพฤติกรรมของเด็ก เพื่อช่วยกันป้องกันไม่ให้สถานที่ให้บริการส่งผลกระทบต่อเด็ก ครอบครัว และชุมชน

(๖) สนับสนุนให้มีการขึ้นทะเบียนครอบครัวทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองเด็กและผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๘) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านเด็กและครอบครัวในเขตพื้นที่ เสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๙) ส่งเสริมครอบครัวในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กซึ่งอยู่ใน ความปกครองดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๐) ให้บริการทางสังคมโดยการจัดให้คำปรึกษาแนะนำ การฝึกทักษะหรือฝึกอบรม เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การสร้างครอบครัว การประกอบอาชีพ การบริหารการเงิน การจัดการความ ชัดแย้งในครอบครัวหรือปัญหาสุขภาพจิต หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเด็ก ทั้งนี้ โดยประสานกับสถาบันการศึกษา สถานพยาบาล ผู้ประกอบวิชาชีพ และหน่วยงานของรัฐหรือ เอกชนที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๘ ให้กรมจัดให้มีฐานข้อมูลกลางด้านการคุ้มครองเด็กของประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กซึ่งได้รับการคุ้มครองหรือจะต้องได้รับการคุ้มครอง สถานที่และบริการ ด้านการคุ้มครองเด็ก พนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก และข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์ ต่อการคุ้มครองเด็ก การรับ การแลกเปลี่ยน และการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก กับฐานข้อมูลอื่นของภาครัฐหรือของเอกชน

ในการจัดทำฐานข้อมูลตามวรรคหนึ่ง ให้กรมจัดให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนก รายละเอียดของเด็กแต่ละราย เพื่อประโยชน์ในการติดตามดูแลและคุ้มครองเด็กให้เหมาะสมกับเด็กนั้น

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าถึงฐานข้อมูลตามวรรคหนึ่ง และมีหน้าที่ จัดทำ นำเข้า และรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องในฐานข้อมูลดังกล่าว

กรมอาจอนุญาตให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชนเข้าถึงฐานข้อมูลตามวรรคหนึ่งได้ ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็ก

การจัดทำฐานข้อมูล การนำเข้าและรายงานข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การอนุญาต ให้เข้าถึงฐานข้อมูล และการดำเนินการอื่นใดตามมาตรา นี้ ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎหมาย ว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๑๙ ในการดำเนินการคุ้มครองเด็กตามหน้าที่และอำนาจของกรม หากกรมมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนดำเนินการแทนจะมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเด็กหรือประชาชนจะได้รับประโยชน์มากกว่า กรมจะมอบหมายให้หน่วยงานอื่นของรัฐหรือ เอกชนเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ ทั้งนี้ การมอบหมายให้หน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชนดำเนินการแทน

ดังกล่าวต้องไม่เป็นการสร้างภาระแก่งบประมาณและการเงินการคลังของรัฐเพิ่มขึ้น และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการมอบหมายให้หน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด และสมาชิกคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๒๐ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) ผู้แทนกรมกิจการเด็กและเยาวชน ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้แทนสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัว ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักนิติทัณฑ์ กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ให้คำปรึกษา ด้านกฎหมาย และด้านการแพทย์ ด้านละหนึ่งคน และจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองเด็กจากภาคประชาสังคมอีกจำนวนสองคน

ให้ผู้ว่าราชการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคมอาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด

มาตรา ๒๑ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) อัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัว ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด ประธานคณะกรรมการสันนิบาตเทศบาลจังหวัด และผู้แทนสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยาให้คำปรึกษา ด้านกฎหมาย และด้านการแพทย์ ด้านละหนึ่งคน และจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครอง เด็กจากภาคประชาสังคมอีกจำนวนสองคน

ให้พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอาจแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการ คุ้มครองเด็กจังหวัดอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการ คุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมอบหมาย

มาตรา ๒๓ ให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับแก่การประชุมคณะกรรมการ คุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด และคณะอนุกรรมการและ คณะทำงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการ คุ้มครองเด็กจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตามดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในเขตจังหวัด จัดระบบการให้บริการคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนดและครอบคลุมผู้ต้องการรับบริการอย่างทั่วถึง

(๒) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก

(๓) กำหนดนโยบาย จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนงานคุ้มครองเด็ก ของกรุงเทพมหานครหรือจังหวัด แล้วแต่กรณี

(๔) ระดมทรัพยากรเพื่อการคุ้มครองเด็กและรายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับการ ใช้ทรัพยากรในเขตพื้นที่ต่อคณะกรรมการ

(๕) ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการคุ้มครองเด็กในกรุงเทพมหานครหรือ ในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการ

(๖) กำกับดูแลการทำงานของพนักงานคุ้มครองเด็กหรือนักสังคมสงเคราะห์ในเขต พื้นที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๗) กระตุ้นและส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี จัดให้มีการขึ้นทะเบียนครอบครัวทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้

(๘) มีอำนาจพิจารณาข้อเท็จจริงและประมวลผล เพื่อจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านเด็กและครอบครัวในกรุงเทพมหานครหรือในเขตจังหวัดเสนอต่อคณะกรรมการ

(๙) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๒๕ ให้กรุงเทพมหานครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วแต่กรณี จัดให้มีสมัชชาคุ้มครองเด็กภายในกรุงเทพมหานครหรือภายในจังหวัด

มาตรา ๒๖ สมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ดังนี้

(๑) ประธานสภากรุงเทพมหานคร

(๒) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเด็กภายในกรุงเทพมหานคร

(๓) ประชาชนภายในกรุงเทพมหานคร

บุคคลตาม (๓) ซึ่งประสงค์จะเข้าร่วมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร ให้สมัครลงทะเบียนการเข้าร่วมเป็นสมัชชาคุ้มครองเด็กตามแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด

มาตรา ๒๗ สมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด ประกอบด้วย ดังนี้

(๑) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัด

(๓) ผู้แทนหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคเอกชนที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านเด็กภายในจังหวัด

(๔) ประชาชนภายในจังหวัด

บุคคลตาม (๔) ซึ่งประสงค์จะเข้าร่วมสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด ให้สมัครลงทะเบียนการเข้าร่วมเป็นสมัชชาคุ้มครองเด็กตามแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด

มาตรา ๒๘ สมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด มีหน้าที่เสนอแนะให้ความเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านเด็ก รวมทั้งกลไกและกระบวนการคุ้มครองเด็กเพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย แผนงานคุ้มครองเด็กภายในเขตพื้นที่และเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการคุ้มครองเด็กเป็นผู้ไปดำเนินการต่อไป

ให้กรุงเทพมหานครหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กภายในกรุงเทพมหานครหรือภายในจังหวัด แล้วแต่กรณี อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด ให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

ให้ประธานสภากรุงเทพมหานครหรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นประธานในการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เสียงส่วนใหญ่ของสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด มีความเห็นหรือเสนอแนะเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กที่จำเป็นต้องตราเป็น ข้อบัญญัติ ให้ถือว่ามติของสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด เป็นกรณีที่ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ ข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อ ให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เสนอร่างข้อบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก ต่อสภากรุงเทพมหานครหรือสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๙ ในการประชุมสมัชชาคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครหรือสมัชชาคุ้มครองเด็กจังหวัด ให้ประธานสภากรุงเทพมหานครหรือประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด แล้วแต่กรณี จัดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ ๓

ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็ก

มาตรา ๓๐ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตน ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม

(๒) ตรวจสอบและกำกับดูแลสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจ และรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ

(๓) จัดให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อสร้างความตระหนักรู้ในการคุ้มครองเด็ก แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

(๔) จัดให้มีหรืออำนวยความสะดวกในการแจ้งหรือการร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำ ละเมิดต่อเด็กเพื่อการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ตรวจสอบและกำกับดูแลการให้บริการการคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานการให้บริการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไขปรับปรุง

(๖) รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเสนอต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณี โดยรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุ รายละเอียดเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัว การมีส่วนร่วมในการสืบสวน

สอบสวนและกระบวนการพิจารณาทางศาล ผลการประเมินการให้บริการการคุ้มครองเด็ก และมาตรการ เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาบริการการคุ้มครองเด็ก

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) และ (๒) ให้ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจ เช่นเดียวกับพนักงานคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๐ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กอาจแต่งตั้งข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดของตนเป็นผู้ช่วยผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็ก เพื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมายจากผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ส่วนที่ ๔

พนักงานคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๓๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีความรู้และประสบการณ์ และได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๓ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอำนาจแต่งตั้งบุคคลอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดในมาตรา ๓๒ ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๓) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพ

สังคมสงเคราะห์

(๔) ผ่านการประเมินสภาวะทางอารมณ์จิตใจจากนักจิตวิทยาคลินิก

(๕) ผ่านการอบรมหรือผ่านการประเมินการเป็นพนักงานคุ้มครองเด็กตามที่

กำหนดในระเบียบของคณะกรรมการ

(๖) มีคุณลักษณะอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๒) เคยกระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อเด็กหรือบุคคลในครอบครัวของตน

(ก) เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ในคดีที่จะนำมาซึ่งความเสียหายต่อการปฏิบัติตามหน้าที่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษซึ่งไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับเด็ก

(ข) เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเป็นบุคคลล้มละลาย

(ค) มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

การแต่งตั้ง การเข้าสู่ตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการกำกับการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองเด็กตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๔ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่งตั้งพนักงานส่วนท้องถิ่นในสังกัดของตนซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง เป็นพนักงานคุ้มครองเด็ก

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนอกจากที่กำหนดในวรรคหนึ่งอาจแต่งตั้งพนักงานส่วนท้องถิ่นในสังกัดของตนซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง เป็นพนักงานคุ้มครองเด็กก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความพร้อมและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน

การแต่งตั้ง การเข้าสู่ตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการกำกับการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองเด็กตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๕ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจในการคุ้มครองเด็กตามกระบวนการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เรียกผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใดมาให้ถ้อยคำหรือขอเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก

(๒) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครอง นายจ้างหรือผู้ประกอบการ เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลสถานศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษา ผู้ปกครองสวัสดิภาพ หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ครู แพทย์ พยาบาล ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับสุขภาพ สภาพความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็ก

(๓) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็ก สถานศึกษาของเด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในที่นั้น ๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก

(๔) จัดให้มีการประสานงานและดำเนินการให้เด็กได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๕) รายงานผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กต่อผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็ก

(๖) ดำเนินการคุ้มครองเด็กหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้

หรือกฎหมายอื่นกำหนด

มาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๖ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๓๒ หรือมาตรา ๓๓
มีเขตอำนาจปฏิบัติหน้าที่ทั่วราชอาณาจักร

ให้พนักงานคุ้มครองเด็กซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๓๔ มีเขตอำนาจปฏิบัติหน้าที่
ในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนได้รับการแต่งตั้ง

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานคุ้มครองเด็กต้องแสดงบัตรประจำตัว
ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจแต่งตั้งพนักงานคุ้มครองเด็กเป็นผู้ออกบัตรประจำตัว
พนักงานคุ้มครองเด็ก

บัตรประจำตัวพนักงานคุ้มครองเด็กให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กเป็นเจ้าของพนักงานตาม
ประมวลกฎหมายอาญา

ในการปฏิบัติหน้าที่ หากพนักงานคุ้มครองเด็กได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับ
ความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบในทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง เว้นแต่จะเป็นกรณีที่กระทำ
โดยเจตนาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

มาตรา ๓๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ
หรือบุคคลอื่นร่วมดำเนินการด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และข้อกำหนดตามกฎหมาย
ว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

มาตรา ๔๐ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลอื่นตามมาตรา ๓๓
และมาตรา ๓๔ ได้รับค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ส่วนที่ ๕
ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๔๑ ให้ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เป็นผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตน

ในกรณีที่พนักงานคุ้มครองเด็กมีเหตุสมควรให้มีผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ อาจยื่นคำขอต่อผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเพื่อแต่งตั้งบุคคลเป็นผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กตามวรรคหนึ่งก็ได้

ให้ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กได้รับค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๔๒ ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจในการให้ความช่วยเหลือพนักงานคุ้มครองเด็ก ดังต่อไปนี้

(๑) เยี่ยมเยียนเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้ปกครองให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของตนตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และคุ้มครองเด็กให้พ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือเสี่ยงต่อภัยอันตราย รวมทั้งให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตรที่ศาลสั่งหรือพนักงานคุ้มครองเด็กกำหนด

(๒) เยี่ยมเยียนเพื่อติดตามสภาพความเป็นอยู่ของเด็กซึ่งอยู่ในการดูแลแล้วมีสุขภาพพัฒนาการ และพฤติกรรมเป็นอย่างไร

(๓) ประเมินความเสี่ยงว่าเด็กอาจได้รับอันตรายจากผู้ปกครองหรือตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือไม่ อย่างไร และรายงานให้พนักงานคุ้มครองเด็กทราบ

(๔) จัดทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของเด็กและผู้ปกครองเสนอต่อพนักงานคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการต่อไป

(๕) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พนักงานคุ้มครองเด็กมอบหมาย

มาตรา ๔๓ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่กำกับการปฏิบัติงานของผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก และให้ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กรายงานการปฏิบัติงานต่อพนักงานคุ้มครองเด็กตามระยะเวลาที่พนักงานคุ้มครองเด็กกำหนด

มาตรา ๔๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็กและผู้ซึ่งพนักงานคุ้มครองเด็กขอให้ร่วมดำเนินการด้วยมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

หมวด ๓
กระบวนการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๔๕ ผู้ใดพบเห็นหรือทราบเหตุอันควรสงสัยว่ามีเด็กซึ่งอยู่ในภาวะเสี่ยงหรือตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการช่วยเหลือคุ้มครอง ไม่ว่าจะเป็เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กซึ่งอยู่ในสภาพยากลำบาก เด็กพิการ เด็กซึ่งเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเป็นเด็กถูกระงับการกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกระงับการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานต่อนักงงานคุ้มครองเด็กโดยมิชักช้า และอาจให้การช่วยเหลือเบื้องต้นตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ครู แพทย์ พยาบาล หรือผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการแก่เด็กและครอบครัว มีข้อสงสัยหรือพบข้อบ่งชี้ว่าเด็กซึ่งมารับบริการเป็นเด็กตามวรรคหนึ่ง ให้มีหน้าที่ต้องรายงานต่อนักงงานคุ้มครองเด็กหรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กโดยมิชักช้า และอาจให้การช่วยเหลือเบื้องต้นตามที่เห็นสมควร การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรานี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งหรือทางอาญา

มาตรา ๔๖ เมื่อพนักงานคุ้มครองเด็กพบเห็น ได้รับแจ้ง หรือได้รับรายงานเกี่ยวกับเด็กตามมาตรา ๔๕ ให้ดำเนินการสืบเสาะและพินิจเพื่อกำหนดวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสม

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่เป็นเด็กซึ่งอยู่ในภาวะเสี่ยงหรือตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามมาตรา ๔๕ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลซึ่งอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของตนตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และคุ้มครองเด็กให้พ้นจากสภาพยากลำบาก ภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด และภัยอันตรายทั้งปวง รวมทั้งต้องจัดการประสานงานและดำเนินการให้เด็กได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๔๘ ในกรณีเด็กซึ่งอยู่ในภาวะเสี่ยงหรือตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามมาตรา ๔๕ ไม่มีผู้ปกครอง ไม่พบผู้ปกครอง หรือมีผู้ปกครองแต่ไม่สามารถเลี้ยงดูเด็กได้ ด้วยเหตุถูกจำคุก ถูกกักขัง พิกัด ทูพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท หรือเหตุอื่นใด ให้พนักงานคุ้มครองเด็กติดตามหาผู้ปกครอง จัดหาครอบครัวทดแทนที่เหมาะสม หรือยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้แก่เด็ก แล้วแต่กรณี ในระหว่างการดำเนินการดังกล่าว พนักงานคุ้มครองเด็กอาจมอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู ทั้งนี้ โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง หากมี เว้นแต่ผู้ปกครองไม่ให้ความยินยอมหรือไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาต

ในกรณีที่ไม่สามารถติดตามหาผู้ปกครอง ไม่สามารถจัดหาครอบครัวทดแทนที่เหมาะสม หรือไม่สามารถตั้งผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้แก่เด็กได้ภายในสามเดือนนับแต่เมื่อเด็กให้อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งตัวเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานที่ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการนั้น หรือส่งเด็กเข้าศึกษา กลุ่มเมลาจิตใจ โดยใช้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ โดยให้พนักงานคุ้มครองเด็กยื่นรายงานถึงเหตุจำเป็นข้างต้นต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาต

ในกรณีที่บุคคลซึ่งเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ตามวรรคสองมีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ยังอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูต่อไป และเมื่อบุคคลนั้นร้องขอ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กอาจพิจารณาสั่งให้บุคคลนั้นได้รับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ต่อไปจนอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูต่อไปอีกและบุคคลนั้นมีได้คัดค้าน ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กอาจสั่งให้อุปการะเลี้ยงดูบุคคลนั้นต่อไปตามความจำเป็นและสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเวลาที่บุคคลนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ โดยให้ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กรายงานให้ศาลทราบด้วย

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อพบหรือช่วยเด็กดังกล่าวหรือเพื่อสืบเสาะและพินิจแล้วกำหนดวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสม

มาตรา ๕๐ ในระหว่างการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๔๙ หากพนักงานคุ้มครองเด็กเห็นสมควรให้เด็กยังอยู่อาศัยร่วมกับผู้ปกครองต่อไปได้ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจทำบันทึกข้อตกลงกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามข้อกำหนดเรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ปล่อยให้เด็กอยู่ตามลำพังเป็นการเฉพาะตัวกับผู้ใหญ่หรือเด็กอื่นในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็ก
- (๒) ให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาในการดูแลเด็กให้มีความปลอดภัย หรือในการปฏิบัติกิจกรรมทางการศึกษาหรือกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (๓) ห้ามบุคคลซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็กเข้าใกล้ตัวเด็ก
- (๔) ห้ามผู้ใช้ความรุนแรงต่อเด็กเข้าเขตที่กำหนดหรือเข้าใกล้ตัวเด็กเพื่อไม่ให้ก่ออันตรายแก่เด็ก
- (๕) กำหนดให้ผู้ปกครองเข้ารับหรือจัดให้ผู้ที่มีความรุนแรงต่อเด็กเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูจากแพทย์
- (๖) กำหนดให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมในการฟื้นฟูเด็กและครอบครัวหรือกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(๗) กำหนดให้ผู้ปกครองรับการฝึกทักษะในการเลี้ยงดูซึ่งรวมถึงทักษะในการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ทักษะในการจัดการปัญหา ทักษะในการควบคุมตนเองจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เหมาะสม

(๘) กำหนดเงื่อนไขในการประกอบอาชีพของผู้ปกครองที่เอื้อต่อการดูแลเด็ก โดยพนักงานคุ้มครองเด็กช่วยส่งเสริมพัฒนาอาชีพหรือรายได้เป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครอง

(๙) กำหนดให้ผู้ปกครองขอความเห็นจากพนักงานคุ้มครองเด็กในการย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อสามารถติดตามดูแลคุ้มครองเด็ก หรือส่งต่อความรับผิดชอบไปยังหน่วยงาน พนักงานคุ้มครองเด็ก หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้น

ในกรณีที่ผู้ปกครองละเลยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของพนักงานคุ้มครองเด็กตามบันทึกข้อตกลงในวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามมาตรา ๕๑

มาตรา ๕๑ ในระหว่างการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุ้มครองเด็ก หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการปล่อยให้เด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองต่อไปอาจเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กแยกตัวเด็กออกจากครอบครัวไปพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย โดยอาจส่งตัวเด็กไปอาศัยอยู่กับสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟูหรือสถานอื่นใดซึ่งจะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก ทั้งนี้ ต้องแจ้งเหตุจำเป็นข้างต้นที่ต้องแยกตัวเด็กมาอยู่ในความคุ้มครองให้ผู้ปกครองรับทราบด้วย

ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งในทันที เด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำไปไปยังสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ที่เกิดเหตุในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้ เพื่อแยกตัวเด็กออกจากครอบครัวไปพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย ทั้งนี้ พนักงานคุ้มครองเด็กจะขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจช่วยดำเนินการตามที่จำเป็นก็ได้

การแยกตัวเด็กออกจากครอบครัวไปพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัยตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานคุ้มครองเด็กอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไป แต่รวมแล้วต้องไม่เกินสามสิบวัน

มาตรา ๕๒ ในระหว่างที่เด็กพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัยตามมาตรา ๕๑ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจมีคำสั่งห้ามผู้ปกครองเข้าไปในสถานศึกษา สถานพยาบาล หรือที่พักอาศัยของเด็ก หรือเข้าใกล้ตัวเด็ก และให้พนักงานคุ้มครองเด็กใช้สิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครองตามมาตรา ๑๕๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ต่อเด็กนั้นแทนผู้ปกครอง

ในกรณีที่ผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องเข้าไปในสถานที่ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพบตัวเด็ก ให้ร้องขอต่อพนักงานคุ้มครองเด็กเพื่อพิจารณาอนุญาต

ในกรณีที่ผู้ปกครองฝ่าฝืนคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานคุ้มครองเด็ก พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลสั่งห้ามผู้ปกครองเข้าไปในสถานศึกษา สถานพยาบาล หรือที่พักอาศัยของเด็ก หรือเข้าใกล้ตัวเด็ก

มาตรา ๕๓ ในระหว่างการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุ้มครองเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจแก่เด็ก รวมถึงจัดให้มีการตรวจหาหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำด้วยความรุนแรง การกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ การกระทำที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือการกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ ในทันที รวมทั้งมีหน้าที่และอำนาจเรียกผู้ปกครองมาให้ถ้อยคำ หากผู้ปกครองไม่สามารถชี้แจงได้ว่า เกิดเหตุอันใดขึ้น และเหตุใดจึงไม่สามารถคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัย หรือพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือกรณีผู้ปกครองไม่ยอมมาให้ถ้อยคำหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันควร หรือให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จ ให้ส่งเด็กไปคุ้มครองในสถานที่ที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก โดยอาจส่งไปสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดซึ่งจะก่อประโยชน์สูงสุดให้แก่เด็ก

ในการพิสูจน์ทราบว่าเด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ ให้พิจารณาจากหลักฐานทางการแพทย์เป็นเบื้องต้น ประกอบคำบอกเล่าของเด็กและบุคคลแวดล้อม หากไม่พบหลักฐานดังกล่าว ให้พิจารณาคำบอกเล่าของเด็กและผู้เกี่ยวข้อง โดยนำเหตุการณ์ก่อนหน้าการถูกกระทำและหลังการถูกกระทำ อันเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นแห่งกรณี ร่วมกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งกรณีมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ การวิเคราะห์วินิจฉัยพยานหลักฐานต้องใช้วิธีการตามหลักวิชาการ โดยมีให้นำความคิดเห็นหรือความเชื่อส่วนบุคคลมาใช้วิเคราะห์วินิจฉัย

หลักฐานทางการแพทย์ตามวรรคสอง นอกจากร่องรอยบาดแผลทั้งภายในภายนอก ร่างกายเด็ก เชื้อโรค เชื้ออสุจิ หรือชิ้นส่วนอื่นจากร่างกายของผู้กระทำแล้ว ให้รวมถึงสุขภาพจิต พัฒนาการของเด็ก รวมทั้งพฤติกรรมที่จิตแพทย์ นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ สามารถระบุได้ว่าเป็นผลอันเกิดจากการถูกกระทำด้วยความรุนแรงหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่เด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกกระทำที่ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ และได้มีการฟ้องหรือจะมีการฟ้องผู้กระทำเป็นคดีอาญาในความผิดที่เด็กเป็นผู้เสียหาย หากเด็กนั้นไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถจะทำการตามหน้าที่ด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด หรือมีผลประโยชน์ขัดกันกับเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจร้องต่อศาลขอให้ตั้งพนักงานคุ้มครองเด็กหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นผู้แทนเฉพาะคดี โดยให้ถือว่าพนักงานคุ้มครองเด็กเป็นผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับเด็กนั้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำอีก ทั้งนี้ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดยื่นต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการให้ใช้ประกอบคำฟ้องด้วย

ไม่ว่าจะมีการดำเนินคดีอาญาหรือไม่ หากปรากฏพฤติการณ์อันน่าเชื่อว่าจะมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบตามพระราชบัญญัตินี้ เด็กหรือญาติของเด็กนั้น พนักงานคุ้มครองเด็ก พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอาจร้องขอให้ศาลออกคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๕๕ เมื่อพนักงานคุ้มครองเด็กได้สืบเสาะและพินิจแล้วเสร็จ หากเห็นสมควร ให้เด็กอยู่อาศัยร่วมกับผู้ปกครองต่อไป โดยให้มีการติดตามและกำกับดูแลวิธีเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง อย่างใกล้ชิด เพื่อมิให้เด็กถูกรุกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกกระทำให้ได้รับ อันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกรุกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ ให้พนักงาน คุ้มครองเด็กเชิญผู้ปกครอง เครือญาติ ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ครอบครัวทดแทน หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย มาประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อกำหนดวิธีการคุ้มครองเด็กที่เหมาะสมแก่เด็ก และจัดทำแผนบำบัดฟื้นฟูเด็กและครอบครัว แผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก และแผนกิจกรรมเพื่อสร้างความสงบสุข และความปรองดองระหว่างกันหรือปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกครอบครัว และให้ทำบันทึก ข้อตกลงกับผู้ปกครองในการปฏิบัติตามวิธีการคุ้มครองเด็ก แผนบำบัดฟื้นฟู และแผนกิจกรรม ดังกล่าว

ในกรณีที่ไม่สามารถทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับผู้ปกครองหรือผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตาม บันทึกข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อออก คำสั่งคุ้มครองเด็กตามวิธีการคุ้มครองเด็กตามวรรคหนึ่ง และให้คำสั่งศาลถือเป็นที่สุด

มาตรา ๕๖ เมื่อพนักงานคุ้มครองเด็กได้สืบเสาะและพินิจแล้วเสร็จ หากเห็นว่า การปล่อยให้เด็กอาศัยอยู่กับผู้ปกครองต่อไป อาจเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวาง ต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กยื่นรายงานถึงเหตุจำเป็น ข้างต้นต่อศาลเพื่อให้ศาลอนุญาตให้แยกตัวเด็กออกจากครอบครัวไปพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย โดยอาจจัดหาครอบครัวทดแทนที่เหมาะสม หรือส่งตัวเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ในสถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการนั้น ๆ หรือส่งเด็กเข้าศึกษา กลุ่มেলাจติใจโดยใช้หลักศาสนาในวัด หรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ

ในกรณีที่บุคคลซึ่งเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ตามวรรคหนึ่งมีอายุ ครบสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ยังอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูต่อไป และเมื่อบุคคลนั้น ร้องขอ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กอาจพิจารณาสั่งให้บุคคลนั้นได้รับการอุปการะเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ ต่อไปจนอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ก็ได้ แต่ถ้ามิเหตุจำเป็นต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูต่อไปอีกและบุคคลนั้น มิได้คัดค้าน ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กอาจสั่งให้อุปการะเลี้ยงดูบุคคลนั้นต่อไปตามความจำเป็นและสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเวลาที่บุคคลนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ โดยให้ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็กรายงาน ให้ศาลทราบด้วย

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เด็กถูกแยกตัวจากครอบครัวไปพักอาศัยอยู่ในที่ปลอดภัย ตามมาตรา ๕๑ หรือมาตรา ๕๖ หากการกระทำด้วยความรุนแรง การกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ การกระทำให้ได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือการกระทำใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อ สวัสดิภาพ ซึ่งเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อเด็กนั้นสิ้นสุดลง ให้ผู้ปกครอง พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกคำสั่งให้พนักงานคุ้มครองเด็กคืนเด็กให้แก่ ผู้ปกครอง

ในการพิจารณาที่มีคำสั่งให้พนักงานคุ้มครองเด็กคืนเด็กให้แก่ผู้ปกครองตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าผู้ปกครองสามารถปกป้องให้เด็กพ้นจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือปลอดภัยจากอันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง รวมทั้งสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่เด็กเป็นผู้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษ และมีการส่งตัวเด็กนั้นมาเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ศาลมีคำสั่ง หรือในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจส่งตัวมารับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากการสืบเสาะและพินิจเช่นเดียวกับกรณีอื่นแล้ว พนักงานคุ้มครองเด็กต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับการกระทำของเด็กซึ่งถูกกล่าวหา มูลเหตุและสาเหตุแห่งการทำความผิด คำคู่ความ คำสั่ง หรือคำพิพากษาเกี่ยวกับจำเลยเด็ก รวมถึงรายงานการสืบเสาะและพินิจเด็กตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว แล้วแต่กรณี เพื่อกำหนดแผนการจัดสวัสดิภาพเด็กหรือแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมสำหรับเด็กนั้น และพนักงานคุ้มครองเด็กต้องดำเนินการตามแผนนั้นจนครบเงื่อนไขและเงื่อนไขที่กำหนดในแผนดังกล่าว เว้นแต่ข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป พนักงานคุ้มครองเด็กอาจปรับแก้ไขแผนนั้นตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ ทั้งนี้ กรณีการดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามคำสั่งศาลหรือตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจส่งตัวมารับการคุ้มครองให้พนักงานคุ้มครองเด็กรายงานการกำหนดแผนและการดำเนินการตามแผนให้ศาลทราบด้วย

มาตรา ๕๙ กรณีเด็กซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ให้พนักงานคุ้มครองเด็กค้นหาสถานภาพทางกฎหมายของเด็กและผู้ปกครองว่าเด็กเป็นผู้ติดตามผู้ปกครอง หรือไม่มีผู้ปกครอง หรือเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการลี้ภัย หรือเป็นเด็กไร้สัญชาติ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจำแนกคัดกรองเด็กนั้นเพื่อกำหนดแผนการให้บริการระยะยาวหรือแผนคืนเด็กสู่สังคม

กรณีเด็กซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามวรรคหนึ่งมิได้เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการลี้ภัยไม่เป็นเด็กไร้สัญชาติ และมีพยานหลักฐานว่าเด็กนั้นมีสัญชาติของประเทศใดประเทศหนึ่ง ให้พนักงานคุ้มครองเด็กประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสถานกงสุลของประเทศต้นทางหรือหน่วยงานเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวในประเทศต้นทาง เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

มาตรา ๖๐ การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยวิธีการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยการออกข้อบังคับดังกล่าว ให้ค้ำนึ่งถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

(๑) การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีให้จัดในลักษณะของการประชุม โดยผู้เกี่ยวข้องอาจแต่งตั้งที่ปรึกษากฎหมายที่จดทะเบียนกับศาลเยาวชนและครอบครัวเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้

(๒) ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้ศาลจัดให้มีการถามปากคำจากผู้เข้าร่วมประชุม โดยให้ผู้ร้องนำเสนอข้อเท็จจริงและเสนอแนะวิธีการในการแก้ไขปัญหา และให้ผู้ปกครองบอกเล่าสาเหตุและความเป็นมาของความเสี่ยงต่อเด็ก รวมทั้งอาจเรียกผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องมาเสนอแนะความเห็นต่อศาล

(๓) การวินิจฉัย การออกคำสั่ง และการกำหนดมาตรการของศาล ให้พิจารณาจาก พยานหลักฐานถึงความน่าจะเป็นและให้เป็นไปได้เพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กเป็นสำคัญ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กได้อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมทางครอบครัวหรือสังคมแวดล้อมที่ปกป้องให้เด็ก ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิดและปลอดภัยจากอันตราย รวมทั้งเพื่อช่วยเหลือให้ ผู้ปกครองสามารถอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๔

เด็กซึ่งเสี่ยงต่อการกระทำผิด

มาตรา ๖๑ เด็กซึ่งเสี่ยงต่อการกระทำผิด ให้พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่จัดให้เด็ก ได้รับการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรม

มาตรา ๖๒ ในการบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ตามมาตรา ๖๑ ให้พนักงานคุ้มครองเด็กกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรม ของเด็ก โดยจะต้องเชิญผู้ปกครอง สถานศึกษา สถานรองรับเด็กที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือ บุคคลซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย มาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ และหากเห็นสมควรอาจเชิญครู หรือผู้เคยให้การศึกษาแก่เด็ก ญาติซึ่งเด็กและครอบครัวให้การยอมรับนับถือ ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญ ในการดูแลแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการ ประชุมปรึกษาหารือด้วยก็ได้

หากการที่เด็กอยู่ร่วมในที่ประชุมตามวรรคหนึ่งจะไม่ก่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก พนักงานคุ้มครองเด็กอาจเสนอให้ประชุมลับหลังเด็ก โดยต้องบันทึกความคิดเห็นของเด็ก ต่อมาตรการหรือการกระทำใด ๆ ที่จะกำหนดในแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรม ของเด็ก เพื่อพิจารณาประกอบการวินิจฉัยและกำหนดมาตรการหรือการกระทำข้างต้นตามวัย และวุฒิภาวะของเด็กนั้นตามมาตรา ๑๐

ในการกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ให้พนักงานคุ้มครองเด็กจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างพนักงานคุ้มครองเด็ก และผู้ปกครอง สถานศึกษา สถานรองรับเด็กที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย คราวละ ไม่เกินสองปี โดยต้องทบทวนและประเมินผลการดำเนินการตามแผนบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวทุกสามเดือน เมื่อได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันแล้ว พนักงานคุ้มครองเด็กจะไม่นำเรื่องต่อศาลก็ได้ เว้นแต่มีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงข้างต้น

มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ไม้อาจกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรม ของเด็ก ร่วมกันระหว่างพนักงานคุ้มครองเด็ก และผู้ปกครอง สถานศึกษา สถานรองรับเด็กซึ่งรับเด็กไว้ อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย ให้พนักงานคุ้มครองเด็กยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาออกคำสั่งให้ดำเนินการกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรม ของเด็ก และบันทึกข้อตกลงร่วมกันตามมาตรา ๖๒ แล้วยื่นให้ศาลพิจารณา เมื่อศาลเห็นว่าบันทึก

ข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก ให้ศาลมีคำสั่งให้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงนั้น

ในกรณีที่ไม้อาจตกลงกันได้ให้พนักงานคุ้มครองเด็กยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณากำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก ทั้งนี้ ให้ศาลมีอำนาจเรียกผู้ปกครอง สถานศึกษา สถานรองรับเด็กที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย มาให้การ รวมทั้งมีอำนาจเรียกผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องมาเสนอแนะความเห็นทางวิชาการเพื่อใช้ประกอบการวินิจฉัยของศาล

มาตรา ๖๔ ในระหว่างการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก หากพนักงานคุ้มครองเด็กมีเหตุอันเชื่อได้ว่าเด็กอาจไม่ปลอดภัยหรือมีแนวโน้มที่จะกระทำผิด และจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครอง พนักงานคุ้มครองเด็กอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในครอบครัวทดแทน สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือส่งเด็กเข้าศึกษาที่สถานศึกษาโดยให้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ

ผู้ปกครอง สถานศึกษา สถานรองรับเด็กที่รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู หรือบุคคลซึ่งเด็กนั้นอาศัยอยู่ด้วย อาจยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องของพนักงานคุ้มครองเด็กตามวรรคหนึ่ง หากศาลเห็นว่าผู้ร้องคัดค้านสามารถให้ความร่วมมือกับพนักงานคุ้มครองเด็กในการกำหนดมาตรการหรือแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กเฉพาะหน้า โดยไม่จำเป็นต้องส่งเด็กเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูในครอบครัวทดแทน สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือส่งเด็กเข้าศึกษาที่สถานศึกษาโดยให้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ ศาลอาจยกคำร้องของพนักงานคุ้มครองเด็กและสั่งให้คู่กรณีปฏิบัติตามข้อตกลงในการดำเนินมาตรการหรือแผนบำบัดฟื้นฟูสุขภาพ พัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กเฉพาะหน้าที่ให้ไว้แก่ศาลก็ได้

การฝ่าฝืนข้อตกลงตามคำสั่งศาลตามวรรคสองไม่ว่าในกรณีใด ให้ศาลพิจารณาออกคำสั่งตามคำร้องของพนักงานคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๖๕ ให้นำความในหมวด ๓ กระบวนการคุ้มครองเด็ก มาใช้บังคับแก่เด็กซึ่งเสี่ยงต่อการกระทำผิดด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๕

การส่งเสริมความประพฤตินักเรียน

มาตรา ๖๖ สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานในการจำแนกคัดกรองนักเรียน ซึ่งมีปัญหาในการเรียนหรือการศึกษาว่ามีสาเหตุมาจากการถูกกระทำด้วยความรุนแรง ถูกกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพ หรือมีสาเหตุมาจากการอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด อยู่ในสภาพยากลำบาก หรืออยู่ในภาวะเสี่ยงหรือในสภาพจำต้องได้รับการช่วยเหลือคุ้มครอง

หรือด้วยเหตุประการอื่นใด โดยสถานศึกษาจะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและรายงานต่อพนักงานคุ้มครองเด็กโดยมิชักช้า

มาตรา ๖๗ สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม การเข้าใจถึงสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น การเข้าถึงความช่วยเหลือ ในกรณีฉุกเฉิน ถูกกระทำด้วยความรุนแรง หรือถูกล่วงละเมิด และความปลอดภัยแก่นักเรียน โดยกำหนดให้เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองต้องเข้าร่วมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการศึกษาด้วยการพัฒนาความสามารถในการรู้จักคิดและสามารถควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกลมกลืนกับสังคมแวดล้อม

จำนวนครั้งและระยะเวลาการทำกิจกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้สถานศึกษากำหนดร่วมกับผู้ปกครอง ทั้งนี้ ต้องไม่น้อยกว่าหกชั่วโมงต่อภาคการศึกษา

มาตรา ๖๘ นักเรียนต้องประพฤติตนตามระเบียบของสถานศึกษาและตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

นักเรียนผู้ใดฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษาหรือกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีอำนาจนำตัวไปมอบแก่ผู้บริหารสถานศึกษาของนักเรียนนั้น เพื่อดำเนินการสอบถามและอบรมสั่งสอน หรือลงโทษตามระเบียบ ในกรณีที่ไม่สามารถนำตัวไปมอบได้จะแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ เมื่อได้อบรมสั่งสอนหรือลงโทษนักเรียนแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งให้ผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือนหรือสั่งสอนนักเรียนอีกชั้นหนึ่ง

การลงโทษนักเรียนให้กระทำเท่าที่สมควรเพื่อการอบรมสั่งสอนตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

มาตรา ๖๙ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจดำเนินการเพื่อส่งเสริมความประพฤติ นักเรียน ดังต่อไปนี้

- (๑) สอบถามครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษา เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิสัยและสติปัญญาของนักเรียนที่ฝ่าฝืนมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง
- (๒) เรียกให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษาที่นักเรียนนั้นกำลังศึกษา อยู่มารับตัวนักเรียนเพื่อว่ากล่าวอบรมสั่งสอนต่อไป
- (๓) ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมและสั่งสอนนักเรียน
- (๔) เรียกผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือน หรือทำทัณฑ์บนว่าจะปกครองดูแลมิให้ นักเรียนฝ่าฝืนมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง อีก
- (๕) สอดส่องดูแลรวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล หรือแหล่งที่ชักจูงนักเรียนให้ประพฤติในทางมิชอบ
- (๖) ตรวจริบบารากู บารากูไฟฟ้า บุหรี่ไฟฟ้า หรือสิ่งมีนเมาอื่นที่นักเรียนนำมาสูบ หรือเสพในสถานศึกษาหรือมีไว้ในครอบครอง เพื่อนำส่งเจ้าพนักงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๗) ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ตำรวจ หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่อื่นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมวดนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๗๐ ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือระเบียบของ สถานศึกษาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลา ทำการ เพื่อทำการตรวจสอบการฝ่าฝืนดังกล่าวได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ออกโดยและเป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรี ว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๗๑ สถานศึกษาต้องให้ความร่วมมือแก่พนักงานคุ้มครองเด็กในการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะเมื่อเด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ถูกล่วงละเมิด หรือกระทำผิดระเบียบของสถานศึกษาซ้ำ ทั้งนี้ พนักงานคุ้มครองเด็กอาจขอให้สถานศึกษา ดำเนินการตามขอบเขตหน้าที่เพื่อช่วยให้การคุ้มครองเด็กบรรลุผล รวมทั้งสามารถแก้ไขเยียวยา พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือการกระทำผิดระเบียบของสถานศึกษาซ้ำ

การติดตามพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือการกระทำผิดระเบียบ ของสถานศึกษาซ้ำ เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการต้องมอบหมายให้บุคลากรในสังกัดดำเนินการ ในระยะแรกตามขอบเขตหน้าที่ร่วมกับสถานศึกษาและผู้ปกครองเพื่อแก้ไขเยียวยาเท่าที่กระทำได้ แล้วส่งต่อความรับผิดชอบให้แก่พนักงานคุ้มครองเด็ก

หมวด ๖

สถานรองรับเด็กและครอบครัวทดแทน

มาตรา ๗๒ อธิบดีมีอำนาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูได้ทั่วประเทศ

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ภายในเขตจังหวัดนั้น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูภายในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยแจ้งให้อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ แล้วแต่กรณี และให้อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แนะนำหรือสนับสนุนการจัดตั้งดังกล่าว

หน่วยงานอื่นของรัฐนอกจากที่กำหนดในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม อาจจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูได้ โดยแจ้งให้อธิบดีทราบ

การแจ้งและการรับแจ้งตามวรรคสามและวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๗๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๒ ผู้ใดจะจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานสงเคราะห์ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี

การขอจดทะเบียน การจดทะเบียน และการเพิกถอนการจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนไม่สามารถดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรา ๗๔ อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณารับจดทะเบียนโดยมีเงื่อนไขเพื่อให้สามารถประกอบกิจการไปก่อนได้ โดยในระหว่างนั้นจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาดังกล่าวหรือเมื่อตรวจสอบและสั่งให้แก้ไขแล้วไม่ดำเนินการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้อธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเพิกถอนการจดทะเบียน

มาตรา ๗๔ ในการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ผู้จัดตั้งหรือผู้ขอจดทะเบียนจัดตั้งต้องจัดให้มีบุคลากร ที่ตั้งสภาพแวดล้อม และลักษณะอาคารที่ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับการดูแลเด็กตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๗๕ ให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด กำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูที่อยู่ในเขตพื้นที่

มาตรา ๗๖ พนักงานคุ้มครองเด็กมีหน้าที่และอำนาจในการเข้าไปในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู เพื่อตรวจสอบว่าผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง สวัสดิภาพสามารถปกป้องให้เด็กปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด หรือพ้นจากอันตราย ด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง รวมทั้งสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนและพัฒนาเด็ก ตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือไม่ หากปรากฏว่า ไม่เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว พนักงานคุ้มครองเด็กต้องให้การช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลหรือผู้ปกครอง สวัสดิภาพให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว รวมถึงชี้แนะให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจดทะเบียนหรือจดทะเบียนสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู แล้วแต่กรณี ด้วย

ในกรณีที่พนักงานคุ้มครองเด็กได้ให้ความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแล้ว แต่ผู้ดูแล หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด ให้พนักงานคุ้มครองเด็กดำเนินการตามหมวด ๓ กระบวนการคุ้มครองเด็ก โดยอนุโลม

มาตรา ๗๗ ในสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู จะต้องไม่ดำเนินกิจการในลักษณะแสวงหากำไรในทางธุรกิจ และต้องจัดให้มีผู้ปกครองสวัสดิภาพ ในสถานนั้น

มาตรา ๗๘ คุณสมบัติ การแต่งตั้ง และการถอดถอนผู้ปกครองสวัสดิภาพ ของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๗๙ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รับตัวเด็กซึ่งจำต้องได้รับการคุ้มครองไว้เพื่อสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็ก และครอบครัว เพื่อวินิจฉัยและกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการคุ้มครองเด็กแต่ละคน ถ้าจำเป็น อาจรับตัวเด็กไว้ปกครองดูแลชั่วคราวได้ไม่เกินสามเดือน

(๒) สืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กซึ่งจำต้องได้รับการคุ้มครอง รวมทั้งของผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับเด็ก และมูลเหตุ ที่ทำให้เด็กตกอยู่ในสภาวะจำต้องได้รับการคุ้มครอง เพื่อรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดให้มีการตรวจสุขภาพกายและสุขภาพจิต ตรวจวัดพัฒนาการ พร้อมทั้ง ดำเนินการฟื้นฟูหรือรักษาเยียวยาแก่เด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแล

(๔) จัดที่พักอาศัย ที่หลับนอน และเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ และ จัดอาหารให้ถูกหลักอนามัยและเพียงพอแก่เด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแล

(๕) จัดการศึกษา อบรม การกีฬา และนันทนาการให้แก่เด็กซึ่งอยู่ในความปกครอง ดูแลให้เหมาะสมกับเพศ วัยและสภาพของเด็กแต่ละคน

(๖) จัดส่งเด็กซึ่งได้ดำเนินการตาม (๑) และ (๒) ไปยังสถานสงเคราะห์ สถานพัฒนา และฟื้นฟู สถานศึกษา หรือสถานที่อื่นใดที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองเด็กให้เหมาะสมกับวัยและ สภาพของเด็กแต่ละคน

(๗) มอบตัวเด็กแก่ผู้ปกครอง ครอบครัวทดแทน หรือบุคคลที่เหมาะสมและยินยอม รับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดู โดยอาจกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาและปกป้อง คุ้มครองตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองในกรณีที่เด็กจำต้องได้รับการ คุ้มครอง

ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับต้องดำเนินการให้เด็กสามารถกลับไปอยู่กับ ผู้ปกครองหรือครอบครัวทดแทนก่อน ส่วนการจัดให้เด็กไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนา และฟื้นฟู ให้ดำเนินการเป็นวิธีสุดท้าย

กรณีผู้ปกครอง ครอบครัวทดแทน หรือบุคคลที่เหมาะสมไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตาม (๗) หรือผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามข้อแนะนำตาม (๘) จนอาจทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะอันตรายจะเกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ พัฒนาการ หรือมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด ผู้ปกครองสวัสดิภาพอาจทบทวนวิธีการในการคุ้มครองเด็กตาม (๑) เพื่อกำหนดมาตรการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ให้เด็กได้รับประโยชน์สูงสุด

มาตรา ๘๐ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานสงเคราะห์มีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๗๙ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) และมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ปรับแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กด้วยการสร้างบรรยากาศในสถานสงเคราะห์ให้เด็กมีวินัยในตัวเองและกระตุ้นพัฒนาการของเด็กให้มีวิจรรย์ญาณ สามารถแยกแยะผิดถูกชั่วดี ใคร่ครวญไตร่ตรองและยับยั้งชั่งใจตนเองก่อนจะกระทำการใด ๆ ชี้แนะแนวทางชีวิต จัดการศึกษา การฝึกอบรม อบรมสั่งสอน และฝึกหัดอาชีพแก่เด็กซึ่งอยู่ในความปกครองดูแลของสถานสงเคราะห์ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

(๒) จัดบริการแนะแนว ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือแก่ผู้ปกครอง จัดกิจกรรมแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดฟื้นฟูสภาพครอบครัวซึ่งมีภาวะเสี่ยง กรณีต้องส่งตัวเด็กคืนให้แก่ครอบครัวที่อาจจะก่ออันตรายให้แก่เด็กหรือที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็ก

(๓) สอดส่องและติดตามให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือแก่เด็กซึ่งออกจากสถานสงเคราะห์ไปแล้ว เพื่อเป็นการคุ้มครองแก่เด็กซึ่งเคยอยู่ในสถานสงเคราะห์ให้กลับไปสู่สภาพเดิม

(๔) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการคุ้มครอง อบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูเด็กซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถปกป้องให้เด็กพ้นจากอันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง รวมทั้งสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๕) ปกครองดูแลและอุปการะเลี้ยงดูเด็กซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์และสร้างหลักประกันว่าเด็กจะปลอดภัยพ้นจากอันตรายใด ๆ รวมทั้งปราศจากพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(๖) จัดการศึกษา อบรม และฝึกอาชีพแก่เด็กซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์

(๗) แก้ไขความประพฤติ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกายจิตใจแก่เด็กซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์

(๘) จัดกิจกรรมแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดฟื้นฟูสภาพครอบครัวซึ่งมีภาวะเสี่ยง กรณีต้องส่งตัวเด็กคืนให้แก่ครอบครัวที่เด็กอาจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงจะได้รับอันตรายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด

(๙) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา แนะนำ และตักเตือนเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ ความประพฤติ การศึกษา และการประกอบอาชีพแก่เด็กซึ่งอยู่ในการกำกับดูแล

ก่อนดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้สืบเสาะและพินิจตามมาตรา ๗๙ (๒) เว้นแต่เป็นกรณีที่เด็กถูกส่งมาจากสถานแรกรับซึ่งมีรายงานการสืบเสาะและพินิจแล้ว หรือรับเด็กไว้ตามคำสั่งศาลหรือตามแผนของพนักงานคุ้มครองเด็กร่วมกับผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ แพทย์จิตวิทยา กฎหมาย และผู้ประกอบวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัวนั้น อาจงดการสืบเสาะและพินิจก็ได้

มาตรา ๘๑ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานพัฒนาและฟื้นฟูมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบซึ่งจำต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพและพัฒนาการด้านร่างกายหรือจิตใจและสังคมไว้ปกครองดูแล
- (๒) ทำการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูเด็กแต่ละคน
- (๓) จัดการศึกษา ฝึกอบรม สั่งสอน บำบัดรักษา แนะนำ และฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจและพฤติกรรมให้เหมาะสมแก่เด็กแต่ละคนที่อยู่ระหว่างการปกครองดูแล
- (๔) จัดกิจกรรมแก้ไขเยียวยาหรือบำบัดฟื้นฟูสภาพครอบครัวซึ่งมีภาวะเสี่ยงกรณีต้องส่งตัวเด็กคืนให้แก่ครอบครัวที่เด็กอาจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงจะได้รับอันตรายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (๕) เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษา และแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติตน เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูเด็กซึ่งอยู่ในการปกครองดูแลของตน รวมทั้งเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถปกป้องให้เด็กพ้นจากอันตรายด้วยประการใด ๆ ทั้งปวง และสามารถให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๒ ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานสงเคราะห์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นต้องควบคุมดูแลให้มีการรับเด็กซึ่งจำต้องได้รับการคุ้มครองทุกคนไว้อุปการะเลี้ยงดู

ผู้ปกครองสวัสดิภาพและผู้ปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา มีหน้าที่คุ้มครองเด็กซึ่งอยู่ในการปกครองดูแลไม่ให้ถูกทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ กักขัง ทอดทิ้ง หรือลงโทษเด็กโดยวิธีการรุนแรงประการอื่น

มาตรา ๘๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับและสถานพัฒนาและฟื้นฟูเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๔ พนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับและสถานพัฒนาและฟื้นฟู และผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ควบคุมดูแลมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและผู้ปกครองของเด็ก ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก

มาตรา ๘๕ ครอบครัวทดแทนที่พนักงานคุ้มครองเด็กจะส่งเด็กไปเข้ารับการอุปการะเลี้ยงดูตามกระบวนการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นครอบครัวทดแทนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากอธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี และผู้ซึ่งประสงค์จะขึ้นทะเบียนเป็นครอบครัวทดแทนดังกล่าว ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์
- (๒) มีความสามารถในการเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- (๓) มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและเหมาะสมในการเลี้ยงดูเด็ก
- (๔) มีความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก
- (๕) มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจเพียงพอที่จะให้การเลี้ยงดูเด็ก
- (๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่ได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- (๗) มีคุณลักษณะอื่นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ในกรณีที่ญาติสืบสายโลหิตของเด็กประสงค์จะรับเด็กไปอุปการะเลี้ยงดู อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจขึ้นทะเบียนญาตินั้นเป็นครอบครัวทดแทนโดยยกเว้นคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตาม (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ก็ได้

การขอขึ้นทะเบียน การขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนครอบครัวทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘๖ การจัดหาครอบครัวทดแทนที่เหมาะสมให้แก่เด็กแต่ละราย และการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนครอบครัวทดแทนในการอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่ครอบครัวทดแทนยุติการอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ให้นำความในหมวด ๓ ระเบียบการคุ้มครองเด็ก มาใช้บังคับแก่เด็กซึ่งครอบครัวทดแทนยุติการอุปการะเลี้ยงดูด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๗

กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๘๘ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมกิจการเด็กและเยาวชน เรียกว่า “กองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนสำหรับใช้จ่ายในการส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก และการให้ความช่วยเหลือผู้ซึ่งอยู่ในกระบวนการคุ้มครองเด็กหรือผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๙ กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินที่โอนมาจากกองทุนคุ้มครองเด็ก
- (๒) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นรายปีตามความเหมาะสม
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้
- (๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศ
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย

หรือโดยนิติกรรมอื่น

- (๖) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
- (๗) เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่กองทุนได้รับไม่ว่ากรณีใด

มาตรา ๕๐ เงินและดอกผลที่กองทุนได้รับตามมาตรา ๔๙ ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๕๑ เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(๑) การให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก และครอบครัวหรือครอบครัวทดแทนของเด็ก

(๒) การให้ความช่วยเหลือผู้ซึ่งอยู่ในกระบวนการคุ้มครองเด็กหรือผู้ซึ่งได้รับ

ผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก

(๓) การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กหรือการดำเนินการอื่นเพื่อประโยชน์ของเด็ก

โดยตรงในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือหน่วยงานอื่นใด รวมทั้งการช่วยเหลือเด็กซึ่งพ้นจากความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู

(๔) การส่งเสริมระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษา และฝึกอบรมแก่นักเรียนและผู้ปกครองของสถานศึกษา

(๕) การให้การคุ้มครองเด็กตามคำสั่งศาล

(๖) การดำเนินงานหรือการบริหารจัดการกองทุนและกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับกิจการของกองทุน

การใช้จ่ายเงินกองทุนตามวรรคหนึ่งเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กระทำได้เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การดำเนินการคุ้มครองเด็ก

มาตรา ๕๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานประมาณ และผู้แทนกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสามคนซึ่งประธานกรรมการบริหารกองทุนแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง โดยในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชนซึ่งเกี่ยวข้องปฏิบัติงานด้านสวัสดิการเด็กอย่างน้อยหนึ่งคน ให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดเป็นกรรมการและเลขานุการ และจะแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๕๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนต้องไม่เป็นผู้ประกอบกิจการที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของกองทุน และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการบริหารกองทุนตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารทุนหมุนเวียนมาใช้บังคับ

มาตรา ๕๔ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) พิจารณานุมัติการจ่ายเงินเพื่อการคุ้มครองเด็กตามมาตรา ๕๑ หรือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดหรือตามคำสั่งศาล

(๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- (๔) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคุ้มครองเด็ก
 (๕) ปฏิบัติการอื่นหรือกระทำกิจการตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ

มาตรา ๙๕ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการบริหารกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๙๖ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำรายงานการเงินส่งผู้สอบบัญชี ภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ความเห็นชอบ เป็นผู้สอบบัญชีของกองทุน แล้วจัดทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อ คณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีเพื่อคณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบ

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๙๗ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

- (๑) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการกระทำความรุนแรงต่อเด็ก
- (๒) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็ก ซึ่งอยู่ในความดูแลของตนจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (๓) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กฝ่าฝืนระเบียบของสถานศึกษา หรือประพฤติตนไม่สมควร โดยประการที่น่าจะทำให้เด็กมีความประหลาดเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (๔) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใดเพื่อรับเด็กหรือยกเด็ก ให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาต จากทางราชการแล้ว
- (๕) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็น ขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใด อันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
- (๖) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกาย หรือจิตใจซึ่งมีผลกระทบต่อเจริญเติบโตหรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก
- (๗) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นเกม หรือกีฬา หรือ ให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการกระทำด้วยความรุนแรงต่อเด็ก
- (๘) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใด หรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานการค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(๙) บังคับ ชูเชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะ เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(๑๐) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

(๑๑) จำหน่าย ให้ แลกเปลี่ยน หรือชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเสพพืชกระท่อม กัญชา กัญชงหรือสารเสพติดอื่นที่มีลักษณะคล้ายกันหรือเข้าไปในสถานที่เพื่อการจำหน่ายหรือเสพพืชกระท่อม กัญชา กัญชง หรือสารเสพติดอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน

(๑๒) จัดให้เด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ชกมวย และการจัดชกมวยเด็กซึ่งมีอายุเกินกว่าสิบห้าปีที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไข กติกา และอุปกรณ์ในการป้องกันความปลอดภัยสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะ

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำความผิดครั้งแรกและมีได้เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ให้พนักงานคุ้มครองเด็กออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว การดำเนินคดีอาญาให้เป็นอันระงับไป

มาตรา ๙๘ ผู้ใดสร้าง โฆษณา หรือเผยแพร่การจำลองเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เด็กถูกกระทำด้วยความรุนแรงทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศไม่ว่าประเภทใด โดยมีเด็กร่วมอยู่ในการจำลองนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการดำเนินคดี

มาตรา ๙๙ ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศไม่ว่าประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครองที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐ พนักงานคุ้มครองเด็ก ผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับและสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้นำบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็ก นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ผู้ช่วยผู้มีหน้าที่คุ้มครองเด็ก และผู้ช่วยพนักงานคุ้มครองเด็ก ซึ่งได้ล่วงรู้ข้อมูลดังกล่าวเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานคุ้มครองเด็กที่ออกตามมาตรา ๓๕ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดจัดตั้งหรือดำเนินกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือสถานสงเคราะห์ โดยมีได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือประกาศที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดกระทำการเป็นผู้ปกครองสวัสดิภาพของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู โดยมีได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๗๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๔ ผู้ใดกระทำการอันเป็นการยุยง ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือสนับสนุน ให้นักเรียนฝ่าฝืนบทบัญญัติตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๕ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำ และละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๐๖ ให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๗ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน และบุคลากรของกองทุนคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ไปเป็นของกองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็knับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๘ ให้สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูของหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชนที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่ดำเนินกิจการอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟู แล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยในกรณีของสถานคุ้มครองสวัสดิภาพให้ถือเป็นสถานสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐๙ ครอบคลุมอุปถัมภ์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ว่าด้วยการสงเคราะห์เด็กแบบครอบครัวอุปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นครอบครัวทดแทนที่ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑๐ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งพนักงานคุ้มครองเด็กหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑๑ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอื่นใดที่อ้างถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น อ้างถึงพนักงานคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นการอ้างถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้ง

มาตรา ๑๑๒ บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

การดำเนินการออกกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี